

Culemborg, 4 juni 2017 - Pinksteren

Tekst: 2 Korintiërs 3: 7-18

Thema: Je straalt!

Voorganger: ds. Henri Veldhuis

Gemeente van onze Heer, Jezus Christus,

De tekst voor deze Pinksterzondag komt uit de tweede brief van Paulus aan de gemeente in Korinthe, een belangrijke havenstad in Griekenland. In de bijbel staan *twee* brieven van Paulus aan de gemeente uit Korinthe, maar uit die twee brieven weten we dat Paulus er in totaal *vier* geschreven heeft aan Korinthe, waarvan er twee verloren zijn gegaan.

Wat zou het bijzonder zijn als één of beide brieven alsnog gevonden zouden worden. Dan krijgen we een boeiende en spannende discussie over de vraag of de bijbel uitgebreid kan worden.

Voor een goed begrip moeten we de vier brieven van Paulus aan Korinthe eerst in een historisch kader plaatsen. Zijn eerste brief aan de Korinthe is verloren gegaan. De tweede brief, die hij schreef vanuit Efeze, staat in de bijbel als 1 Korintiërs. De derde brief is ook verloren gegaan, en wordt meestal *de Tranenbrief* genoemd. De vierde brief staat wel weer in de bijbel als 2 Korintiërs, en daaruit hebben we zojuist gelezen.

Die vierde brief schreef Paulus na een emotioneel en pijnlijk conflict tussen hem en de gemeente in Korinthe. Zulke dingen gebeurden toen ook al. In Efeze had hij namelijk gehoord dat zijn persoon en reputatie in Korinthe ernstig waren beschadigd door andere christelijke apostelen. Die waren met aanbevelingsbrieven van belangrijke joods-christelijke leiders in Korinthe gekomen, en hadden daar kwalijke dingen over Paulus gezegd. Ze vonden Paulus maar een pretentieuze, zwakke man met foute opvattingen. Heel kwetsend voor Paulus om dat te horen uit een gemeente die hij zelf had gesticht. Het ergste was nog wel, dat de gelovigen daar het niet voor hem hadden opgenomen.

Paulus besloot direct de boot te nemen naar Korinthe om daar te gaan praten, maar die ontmoeting liep uit op een grote mislukking. Ontgoocheld reisde hij terug naar Efeze en schreef daar een verdrietige en emotionele brief naar Korinthe, de zogenaamde *Tranenbrief*. Die brief werd door zijn reisgenoot Titus naar Korinthe gebracht, en gelukkig wist die brief de harten te raken. De gemeente van Korinthe kwam tot inkeer en verzoende zich met Paulus.

Tegen de achtergrond van deze pijnlijke geschiedenis lezen vanmorgen we 2 Korintiërs 3. En je voelt nog de emoties van Paulus. "Heb ik ook aanbevelingsbrieven nodig" zo schrijft hij, "zoals die andere apostelen? Nee hoor, want *jullie* zijn mijn aanbevelingsbrief. Door mijn dienst aan het evangelie zijn jullie tot geloof gekomen, en heeft Christus zijn woord geschreven in mijn en jullie harten. Door mij zijn jullie een levende brief van Christus geworden, en als zodanig een aanbevelingsbrief van mij, nederige apostel."

En dan komt Paulus op het kernthema van dit hoofdstuk, als hij een vergelijking maakt, tussen het oude en nieuwe verbond, tussen oude en nieuwe testament, de oude bedeling waarin Gods Woord geschreven stond op twee stenen tafels, en de nieuwe tijd van de Pinkstergeest, die

Gods Woord schrijft in de harten van mensen. Dat Pinksterwoord weet het binnenste van mensen nu zó te raken, dat ze innerlijk vrij worden, vrij ook van de dwang van de wet, vrij van alle dwang en verslaving, vrij van ondraaglijk schuldbesef, zó vrij dat je het aan de christenen kunt zien, want ze strálen.

Om dat duidelijk toe te lichten maakt Paulus een vergelijking tussen het oude verbond van Mozes en het nieuwe verbond van Christus, een vergelijking die wij misschien teveel zwart/wit vinden, maar die toch de betekenis van Pinksteren helder laat zien.

Toen Mozes van de berg Sinaï kwam, zo betoogt Paulus, met de twee stenen tafelen die hij van God had gekregen, *straalde* zijn aangezicht. Want Mozes was op de berg dichtbij God geweest, zó dicht dat de glans van Gods aangezicht afstraalde van Mozes' eigen gezicht. Die glans was zo sterk, dat het volk die niet kon verdragen en Mozes zijn gelaat moest bedekken met een sluier. Mozes deed die sluiters alleen af in de tabernakel, de tent van God.

Maar, zo zegt Paulus dan (en dat staat niet in Exodus), die sluier heeft nog een tweede betekenis. Die moest ook verhullen dat de glans van Mozes *niet blijvend* was; wat ook betekent dat de glans van de Wet die Mozes op de berg gekregen had, niet blijvend was. Want ook al zijn die Tien Geboden en veel andere regels nodig voor ons geloof en leven, uiteindelijk maakt die Wet ons ónvrij. Ontdekken we juist niet door die Wet dat we telkens weer tekortschieten, dat we niet voldoen aan de eisen van God, dat we weinig voorstellen en bang moeten zijn voor God, en bang over onszelf?

Wat bedoelt Paulus dus met 'de wet'? Dat zijn alle geboden, verboden, regels, procedures en patronen die misschien wel nodig en nuttig zijn, maar die ons onvrij en schuldig maken als we ze interpreteren en naleven volgens de letter. Zulke vormen van de 'wet' zijn geestelijke en psychisch gezien dodelijk.

Paulus had dat aan den lijve ervaren door zo goed mogelijk te leven volgens de hoogste Farizese opvatting van het joodse geloof. Hij was er fanatiek van geworden, ongelukkig en liefdeloos.

Als je eenmaal begrijpt wat Paulus bedoelt, is het niet moeilijk om allerlei voorbeelden uit onze eigen tijd en cultuur te zien. Als we in onze gezondheidszorg steeds meer gevangen raken in een groeiend aantal protocollen, die op zich wel nuttig zijn, dan worden verpleegkundigen, artsen en andere verzorgers bange mensen die niet meer een echt contact aan durven met patiënten.

Als steeds hogere productie-eisen en strenge procedures het werk in de fabriek of het kantoor gaan bepalen, als werknemers daar eenzijdig op worden afgerekend, dan worden het bange, onvrije mensen, die elkaar gaan zien als een bedreiging.

Of we proberen onze leidinggevenden, onze ouders of anderen in onze omgeving steeds te meer te pleasen, het naar de zin te maken, tot we onszelf tenslotte verloren hebben. Dan is die ander een 'wet' voor ons geworden.

Of wanneer ouders en docenten hun kinderen steeds meer zien langs de meetlat van cijfers en succes. Dan sterft de vitaliteit van het kind, en wordt zijn innerlijke vrijheid gesmoord. - Zoals we zelf ook kunnen bezwijken onder alles wat we zo nodig móeten van onszelf.

Natuurlijk zijn er leefregels, procedures en doelstellingen nodig voor een menselijke samenleving. Paulus geeft ze zelf ook in zijn brieven. Maar de grote vraag is of het *externe* regels blijven, die wij ervaren als opgelegd, of dat wij ze kunnen beleven en uitleggen van *binnenuit*, vanuit de *geest* van die wetten en regels, vanuit de diepere werkelijkheid van liefde, van echte aandacht en echt contact.

Ook in het Oude Testament is dat een wisselwerking en zien we veel vrijheidsmomenten van de Geest. Maar, zo vindt Paulus, het is onder die bedeling en sluier van Mozes niet echt tot een doorbraak gekomen. Telkens weer zijn we God en de wet gaan beleven als externe instanties, als normen en regels waar we toch nooit aan kunnen voldoen, zoals Paulus zelf ook moest ervaren.

Totdat Jezus in onze wereld kwam, en in het leven van Paulus. Totdat zijn Heilige Geest van liefde Paulus van binnenuit deed beseffen dat God ons niet pas liefheeft, draagt en accepteert, als wij tevergeefs proberen zijn wet volmaakt nakomen, en als wij elkaar ook veel regels en protocollen opleggen. Want God heeft ons altijd al lief, met *onvoorwaardelijke* liefde. Zullen we dat nu eindelijk eens durven beseffen en toelaten? Zullen we eindelijk eens durven leven uit Gods liefde en genade, die al ons denken en doen voorafgaat? Dan komen al die nuttige wetten en protocollen in een ander licht te staan. Dan proberen we die - voor zover nodig - na te leven uit een vrij hart, in de *geest* van de wet, in de *geest* van de *liefde* en in het besef dat ik al geaccepteerd en waardevol ben. Niet meer veroordeeld door de wet, maar vrijgesproken.

Die ommekeer geldt niet alleen voor de tien en meer geboden van synagoge en kerk, maar ook voor de wetten en regels van onderwijs, bedrijfsleven, gezondheidszorg, rechtspleging en nog zoveel meer. Alleen als liefde van God en mensen in ons hart geschreven staat, als we onszelf en elkaar zien als waardevolle mensen, worden die regels en protocollen iets van onszelf, verinnerlijkt en nageleefd, en niet vanuit de letter maar vanuit de Geest.

Moet je dan eens zien, zo wil Paulus zeggen, hoe mensen van binnenuit gaan *stralen*, door de Geest van God, die hun hart vervult. De Geest van God heeft zijn Woord niet alleen op twee stenen tafels geschreven, maar nu ook in de harten van de mensen, zoals eerder al is voorzegd door de profeet Jeremia.

Wanneer gaan mensen hun zonde, luiheid of fanatisme loslaten? Wanneer vinden ze iets van ontspanning, geluk en zelfaanvaarding? Wanneer ze evenals Paulus zelf geraakt worden door de genadige liefde van God, die ons duidelijk maakt dat wij onszelf niet kunnen en niet hoeven waar te maken. Dat kan alleen Gods liefde, die ons vraagt dat te geloven en daarom ons liefdeloze en misschien wel wettische leven op te geven.

Jezelf loslaten en rusten in de kracht van de Pinkstergeest, - dan wordt je vrij, ook in het volgen van noodzakelijke regels. Dan krijg je respect voor jezelf en elkaar, dan ga je *stralen*. Dan glanst in jouw leven hetzelfde licht als het volk Israël zag in het gelaat van Mozes.

De glans van Mozes doofde uit, ging voorbij, zegt Paulus, omdat het niet echt tot een doorbraak kwam tussen God en zijn volk. Maar nu Christus is gekomen, worden steeds meer joden en niet-joden diep geraakt door zijn Geest. Ze gaan stralen van innerlijke vrijheid, liefde en geluk. Paulus bedoelde dat letterlijk, denk ik. Hij had een pijnlijk conflict doorstaan met de gemeente van Korinthe; we blijven gebrekkige en raakbare mensen. Maar Paulus zag ook dat diezelfde mensen groeiden in liefde en vrijheid door de Geest van Christus. Verzoening blijkt mogelijk; afstanden worden overbrugd tussen rijk en arm, jood en niet-jood, vriend en vijand, man en vrouw.

De glans en luister van God, die tijdelijk was opgelicht in het gelaat van Mozes, maar ook weer verloren ging onder een sluier, wordt nu ongesluierd zichtbaar in de geestelijke vrijheid van zoveel christenen. "Waar de Geest is, is vrijheid", roept Paulus uit. "In jullie harten staat het Woord van God geschreven. Jullie harten zijn de brieven van het nieuwe testament. Jullie gezichten stralen van goddelijke glans en luister."

Als je dat zo hoort van Paulus, vallen wij als gemeente nog wel eens tegen. Dan zijn we vaak té serieus, te somber en te chagrijnig om van ons te kunnen zeggen dat we *glanzen*, in de kerk of erbuiten. Wel een kleine troost dat het ook al in de eerste christelijke gemeenten niet altijd vrede en vreugde was. Paulus is nog maar nauwelijks gekomen van een heftige ruzie. Maar het was wel een ruzie van mensen die weten vanuit welke bron ze 'sorry' kunnen zeggen, vanuit welke bron ze schuld belijden, vergeving vragen en geven, tot verzoening komen en opnieuw blij kunnen zijn als mensen die weer vrij tegenover elkaar staan.

Goed om juist op Pinksterzondag te kijken in de spiegel van Paulus, en dan jezelf en elkaar te vragen of wij Gods woord voldoende verinnerlijkt hebben, voldoende toegelaten, ons daaraan overgegeven.

Niet om gebukt te gaan onder Gods Woord, maar om er een vrij mens van te worden, leven uit de innerlijke bron van de Geest die je liefde en vrolijkheid geeft in de omgang met je kinderen, met je leerlingen, je collega's, je partner en vrienden, en vooral ook in de omgang met jezelf. Minder streng, minder getob, meer leven in het 'hier en nu', meer aanwezig bij elkaar, voorbij aan de protocollen zoeken naar het hart van de ander.

Als we elkaar zó zien, ons gezien en gehoord voelen, dan glanzen onze gezichten. Dan krijgen we luister en allure. Dan spreken we alle talen van de liefde en worden we stralende mensen.

Amen

Gebed van Eerste Pinksterdag

Geest van God,
Het Pinksterfeest is het feest van de vrijheid,
uw vrijheid om ieder van ons
lief te hebben,
wie we ook zijn,
en wat we ook gedaan hebben.

En een feest van onze vrijheid,
die vaak verloren is gegaan
door angst, onzekerheid,
een verleden dat ons neerdrukt,
fouten die we hebben gemaakt,
pijn die maar niet ophoudt.

God, uw Geest kan ons vrijer maken
misschien vandaag iets meer.
Daar kunnen we èrg
naar verlangen.

Kom Schepper Geest,
leg uw glans over deze dienst,
vervul onze harten,
hier en thuis.
Vervul ons verlangen
naar uw Woord en bezieling.
Amen